

5D

GÜDEK

Güvenlik Denetim Kontrol

BÖLÜM:

5- YÖNETİM SİSTEMİ

KONU:

5D- İSG YÖNETİM SİSTEMİ KURMA

İçindekiler

İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ YÖNETİM SİSTEMİ KURMA	3
ÖZLÜ SÖZLER	3
Kurulacak İSG yönetim sisteminde düşünülecek anlayış ve deyimler.	3
İSG Yönetimi:	4
İSGYS kurulma çalışmaları	4
İSGYS yürütülmesi için ön çalışmalar	5
Plânlama için yapılacak ana uygulamalar.....	5
İSGYS Uygulamanın 4 aşamalı hazırlığı:	6
I. Çalışanların İSG bilgi ve bilinci,	7
II Ortamın tehlikeler açısından durumu,.....	7
III. Ekipmanların İSG güvenlik yeterliliği,.....	8
IV. Çalışma ortamı ve çalışanın ergonomik durum değerlendirilmesi,	8
V. Kuruluşun ekonomik durum gözden geçirilmeli,.....	8
Çalışan İşçinin İş Güvenliği El Kitabı	11
Önsöz	11
İçindekiler.....	11
Taahhüt İşlerinde İş Sağlığı ve İş Güvenliği Kılavuzu.....	12
Önsöz	12
İçindekiler.....	13
Kitapçıklarda bulunması gereken önemli konular	14
İSGYS Kitabı hazırlanabilmesi için,	14
İSG Sorunların çözümü için çalışmalar,	15
İş Güvenliği Uzmanları (İGU) olarak,.....	17
İSGYS kurma çalışmaları	17
İş Güvenliği Uzmanının hesaplaması ve çözmesi gereken konular,	18

İGU kısıtlılıkları,.....	18
Bir işletmede yapılacaklar,	18
Özet olarak İSGYS	19
Ortamda bulunan tehlikelerin araştırılması.....	20
Bu bilgi ve verilerin araştırılacak ortam ve işlemleri	20
İşverenin sorumluluğu.....	21
İşverenin görevleri	21
İşveren vekilinin sorumluluğu.....	21
İGU.....	21
İGU görevleri	21
İGU yükümlülükleri	22
İGU yetkileri	22
Tehlike- Risk- Ramak kala- Kaza- Acil durum.....	22
Tehlike:.....	22
Risk	22
Ramak kala olay	22
Kaza.....	23
Acil Durum	23
Diğer uygulanan yönetim teknikleri	23
İlgili Yönetim Sistemleri.....	23
ISO 14001 1992 Çevre Yönetim Sistemi	24
ISO 10002 2004 Müşteri Memnuniyeti Yönetim Sistemi	24
ISO 22000 2005 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi	24
ISO 27001: 2005 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi	25
ISO 9001: 2015 Kalite Yönetim Sistemi	26

İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ YÖNETİM SİSİSTEMİ KURMA

Not: Burada çok uzun gibi gelen bu dosyadaki işlemler adım adım takip edilerek kolayca yapılabilir. Bunun için önceden “çeklist” hazırlayabilirsiniz.

İş Güvenliği Uzmanları (İGU), İş Sağlığı ve Güvenliği Profesyonelleri (İSGP), ister tam zamanlı ister kısmi zamanlı çalışıyor olsun, görev yapacağı işyerlerinde etkin ve verimli bir hizmet sunabilmesi için öncelikle işin boyutuna uygun İSGYS (İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi) kurması, ortamın güvenliğini denetim ve kontrolünü verimli bir şekilde yapabilmeleri için sistem kurmaları gerekir.

Sistem kurma, felsefi bir çalışmadır, bu çalışma adım adım takip edilmelidir. Zira sistemler, genellikle çalışanların zihniyetlerini etkiler ve onları sistemin kuralları içinde davranmalarını sağlar. Yapılan bu çalışmalar bir performans iyileştirme çalışmasıdır.

ÖZLÜ SÖZLER

- *İş sağlığı ve güvenliği, bir yaşam tarzı olmalıdır*
- *Nasihattan çok, model olmak gerekir*
- *Sempati değil empati kurmak gerekir*
- *Hiçbir iş, çalışanların yaşamlarını tehlikeye sokacak kadar acil ve önemli değildir.*
- *İGU, önlem çalışmalarında, çalışanların içinde kendi ailesinden biri varmış gibi koruma içgüdüğü ile hareket etmelidir.*
- *Hayal gücü bilgiden daha önemlidir. Çünkü bilgi sınırlıdır. Hayal gücü ise sınır tanımaz Albert Einstein*
- *Fikir üretebilmek için bilgi sahibi olunmalıdır. Uzatılan bardağa boş sürahidin, su dökülemez,*
- *Herkesin baktığı yerden bakarsan sadece aynı şeyi görür, herkesin yürüdüğü yoldan yürürsen aynı yere varırsın.*
- *Bilinçaltı bilgilerinizin sentezi size yeni fikirler verecektir. Fikirlerin ortaya çıkması (aydınlanma) beyin fırtınası ile başlar.*

Kurulacak İSG yönetim sisteminde düşünülecek anlayış ve deyimler.

- **Konfor bölgesi**, kişilerin kendilerini güvende ve bulundukları ortamın kontrol altında olduğu hissettikleri durum ve ortam,
- **Korku bölgesi**, başkalarının düşüncelerinden etkilenme durumu veya kişilerin kendilerini güvende hissetmedikleri ve ortamın kontrolsüz olduğu söylendiğinde güven duymadıkları kişiler tarafından belirtilen eksikler için, Mazeret bulmak, Güven verici sözler söyleyememek gibi durumu olan ortamlardır. Bu ortamın oluşmasına, alınacak önlemler ile önlemler ile tehlikeli ortamları ortadan kaldırmak ve böylece söylentileri çıkmasını önlemektir.
- **Öğrenme bölgesi**, yeni beceriler edinme, Konfor bölgeyi genişletme, zorluklar ve sorunlarla başa çıkma imkânları sağlanan ortamlardır.
- **Gelişim bölgesi**, ekipler halinde çalışmaların yapıldığı bölgelerdir. Burada öncelikle amacın ne olduğunu tespit edilir, buna göre hedefleri belirlenir, bu hedeflere ulaşmak için strateji ve

taktikler belirlenir, bundan sonra program ve plânlama yapılır ve yeniliklerin araştırmasına devam edilir. Bu çalışmaların yapıldığı ortam ve bölgelerdir.

Bu çalışmalarda tüm kesimler dikkate alınır. İnsanların değerlendirilmesinde dikkat edilecek konular,

- Bir insan konfor alanının dışına çıkamıyorsa ihtiyardır,
- Yeni şeyler öğrenmiyor ve ilgilenmiyorsa ihtiyardır,
- Her şeyi bildiğini düşünüyorsa ihtiyardır,
- Olayları merak etmiyor ve yeni bir şeyler keşfetmiyorsa ihtiyardır,
- Sadece geçmişteki anılarıyla yaşıyorsa ihtiyardır,
- Sürekli eskiyi tekrar ediyorsa ihtiyardır,

Bunlara, topluma faydası olmayan genç ihtiyarlar diyebiliriz. Halbuki, gücünün elverdiği müddetçe deneyimlerini ve bilgilerini paylaşan yaşlı ama kendini genç hisseden ihtiyarlamamış insanlar vardır. Bizlerin bu insanlara ihtiyacımız vardır.

İster yabancı ister Yerli bu insanlardan faydalanmanın yolları aranmalıdır. 1986 yılında Alarko firmasında şantiyeler ekipman parkını kurma çalışmalarında Fransa'dan 70 yaşın üzerinde bir uzman, sadece yol parası, yiyecek ve yatma ihtiyacını karşıladığımız bu beyin önerileri doğrultusunda bu büyük bakım ve takip ekipman parkını kurduk, uzman beye de teşekkür mahiyetinde sadece İstanbul'u biraz gezdirip tanıttık, giderken de Türkiye'yi anımsatacak bir hatıra verdik. Bu konuda ister yabancı ister Türk uzmanlar bulup faydalanma fırsatları aranmalıdır.

İSG Yönetimi:

İşyerinde işin yürütülmesi sırasında çeşitli nedenlerden kaynaklanan insan sağlığına ve ortam güvenliğine zarar verebilecek koşullardan korunmak amacıyla yapılan gözlem, bilgilendirme, uyarı, denetim, koordinasyon ve raporlama yönetimi olarak yapılan sistemlerin bütünüdür.

İSGYS kurulma çalışmaları

Kurmak için öncelikle aşağıdaki adımlar takip edilmelidir.

- a) Hedefin tespiti,
- b) Plânlamanın yapılması,
- c) Uygulamanın yapılan bu plânlama adımları doğrultusunda çalışmaların yapılması,

İSGYS yürütülmesi için ön çalışmalar

- a) Öncelikle Kontrol ve Denetim sisteminin kurulmalı,
- b) Rapor yazımını belirlenen periyotlarda ve sıra numarası takip edecek sistem kurulmalı
- c) Kontrollere elde edilen eski ve yeni değerlerin aynı tabloda olacak şekilde düzenlenmeli
- d) Mali bütçe yapılmalı ve altı ayda bir mukayeseli mali rapor üst kademeye verilmeli,
- e) Bir sonraki dönem için hedefler belirlenmeli ve rapor halinde sunulmalı,
- f) Aylık yazılacak faaliyet raporlarında ilerlemelerin mukayeseli durumu belirtilmeli,

Hazırlanan bu sistemlerin uygulamaya sokmak için stratejiler geliştirilmeli, zira birçok amir ve birimlerden itirazlar gelebilecektir. Bu itirazlara karşı taktikler belirlenip uygulanmalıdır.

Plânlama için yapılacak ana uygulamalar

- Bir işyerinde, Ortam tehlikeleri ile tehlikeli davranışlar bölüm yetkilileriyle birlikte gözlemlenmeli, eksikler tespit edilmeli ve kaydedilmeli,
- Tespit edilen bu durumlara göre nasıl bir sistem kurulacağı araştırılmalı,
- Kurulması düşünülen İSG Yönetim Sistemi için ön çalışmalar yapılmalı ana hatları belirlenmeli, uygulanması düşünülen yöntem ve kurallar üst kademeye anlatılmalı,
- Üst kademe ile mutabık kalındıktan sonra sistemin kurulma çalışmalarına başlanılmalı,
- Üst kademedan sistemi aksatacak bir öneri gelmesi durumunda, hemen tartışmaya girmeyip, bu durum için çalışacağım diyerek ayrılıp, önerinin aksaklıkları belirlenip yeni argümanlar bulunup kurulmak istenen sistem bir kez daha anlatılıp çalışmalara başlanılmalıdır.
- Tespit edilen durum ve aksaklıklar için bir plân dahilinde alınacak önlemler ve yöntemler belirlenir. Sistemler kurulur, kurulacak bu sistemler örnekleri ile aşağıda anlatılmıştır.
- Tespit edilen tüm tehlikeli durumlara karşı alınan önlemlerin etkinliğini, işyeri bölüm yetkililerine de sorumluluk vererek bakılmalı, bunun için hazırlanmış olan standart formattaki Elmeri¹ sistemi ile periyodik olarak kontrol edilip kaydedilmeli. Belirlenen periyotlarda yapılmalı,

¹ Elmeri: 3A bölümde uygulamalı bir şekilde açıklanmıştır

- Bu kontrollerin kayıtları ayrıca, işyeri ve bölümlerinin “*performans ölçümleri*”² için kullanılır.
- Daha önce ölçülebilir değerlerle kaydedilmiş olan hedefler, bulunan ölçülebilir değerlerle mukayese edilip periyodik veya yıllık raporlar için veya yeni hedefler için kullanılmalıdır.
- Belirlenen hedefler, yıllık, üç ve altı aylık mukayeseli olarak ilgililere yazılı raporlarla bildirilmeli ve yazılan raporlar numaralandırılarak klase edilmeli,

İSGYS Uygulamanın 4 aşamalı hazırlığı:

1. Aşama:

İGU, Bir firmada ister yeni başlasın ister devam ettiği firmada olsun, öncelikle firmada İSG yönünden durum tespitini yapması gerekir.

Bunun için yönetici veya alt kademe yöneticilerinden aldığı bilgiler ve çalışanların, mevcut iş sağlığı ve güvenliği açısından bilgi ve bilinç seviyelerinin değerlendirilmesi ve gördükleri aksaklık ve beklentilerini bir anket ile öğrenilmesi gerekir, Bunun için,

- a) Alt kademenin yaşadıkları tehlikeli olaylar, İSG konusunda beklentiler ve yapılmasını istedikleri konular bir anket ile belirlenmeli,
- b) Yöneticilerden bu ankette belirtilen sorunları konsolide ve özet halinde yeni hazırlanacak anket ile bu İSG sorunlara çözüm önerileri sunarak düşünceleri sorulmalı,
- c) Daha önce yaşanmış kaza raporları tetkik edilerek ne tip kazaların olduğu nasıl çözüldüğü belirlenmeli,
- d) Bu verileri değerlendirmek için bir komisyon kurulmalı,
 - I. Bu komisyonda yönetici ve işçi temsilcisi bulunmalı,
 - II. Konular neden ve nasıl analizi oluşmuş değerlendirilmesi yapılmalı,
 - III. Her sorun ve istek ayrı ayrı çözüm önerileri mümkünse yazılı listelenmeli,
 - IV. Bu öneriler den en pratik ve ekonomik olanları seçilmeli,
 - V. Sonuçlar ilgililerle paylaşılmalı

² “3E Performans Ölçüm Sistemi” bölümünde yöntem anlatılmıştır

2. Aşama:

Anketler ve komisyonda belirlenen çözüm önerileri dikkate alınarak, kurulması düşünülen İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetimi Sistemini (İSGYS) için çalışanların bilgi ve bilinç durumları araştırılıp SWOT analizi ile de firma imkânları araştırılmalı,

- a) Çalışanların İSG bilgi ve bilinci,
- b) Ortamın tehlikeler açısından durumu,
- c) Ekipmanların İSG güvenlik yeterliliği,
- d) Çalışan ve ortamın ergonomik durum değerlendirilmesi,
- e) Kuruluşun ekonomik durumunun gözden geçirilmesi.

Bunlar iki konuda araştırılmalı

I. Çalışanların İSG bilgi ve bilinci,

- a) Çalışanların aldıkları ve almaları gereken eğitim kayıtlarının kontrolü,
- b) Giriş ve periyodik sağlık kontrol kayıtlarının kontrolü,
- c) Yapılmış işbaşı eğitim kayıtları ve eğitim formlarının kontrolü,

Edinilen bu bilgiler dikkate alınarak aşağıdaki çalışmaların yapılmalı,

- a) Verilmesi gereken teorik eğitim yöntemleri ve periyotları belirlenmeli,
- a) Eğitimlerin konularına göre departman ayrımlı plânlama yapılmalı
- a) Uygulamalı eğitimlerin yöntem ve zamanlama plânlaması yapılmalı.

II Ortamın tehlikeler açısından durumu,

- a) Ortam ve tehlike türlerine göre risk analizleri raporlarının kontrolü,
- b) Tehlikenin tekrar periyodu, takip edilebilirlik durumu kontrolü,
- c) Risk analizi sonucu alınan önlemlerin etki ve sonuçlarının kontrolü,

- d) Alınan önlemlerin yeterlilik ve kantitatif kontrol sistemleri kontrolü, Kontrol sistemlerinin kantite³ yanında kalite⁴ öneminin kontrolü.
- e) Alınan önlemlerin yeterlilik ve kantitatif kontrol sistemleri kontrolü, Kontrol sistemlerinin kantite⁵ yanında kalite⁶ öneminin kontrolü.

III. Ekipmanların İSG güvenlik yeterliliği.

- a. Ekipmanlarının kullanım talimat ve eğitimleri tamam mı?
- a) Ekipmanların güvenlik (koruma) parçaları takılmış mı?
- b) Elektrikli el aletleri işe başlamadan önce kontrol ediliyor mu?
- c) Yapılan bu kontroller belirli aylık renk kodlarına uygun takılıyor mu?
- d) Genel periyodik bakımları zamanında yapılıyor mu?

IV. Çalışma ortamı ve çalışanın ergonomik durum değerlendirilmesi.

- a) Çalışma tezgâhlarında çalışanların postür⁷ incelemesi yapılmış mı?
- b) Tezgâhların, çalışanın ölçülerine göre ergonomik önlem alınmış mı?
- c) İş Makinelerinde operatörler için ergonomik önlemler alınmış mı?
- d) Çalışanlara iş ortamında pozisyonları hakkında eğitim verilmiş mi?

V. Kuruluşun ekonomik durum gözden geçirilmeli.

- a) Bütün bu İSG çalışmaları için bütçe ayrılmış mı?
- b) İSG gider bütçesinin kontrolü yapılıyor mu?
- c) İSG bütçesi uygun konulara harcanmış mı?
- d) Yeni yapılacak çalışmalar için yapılacak bütçe karşılanacak mı?

³ **Kantite:** sayısal kontrol edilebilir değerler

⁴ **Kalite;** bir ürün ya da hizmetin belirlenen ihtiyaçları karşılama kabiliyeti

⁵ **Kantite:** sayısal kontrol edilebilir değerler

⁶ **Kalite;** bir ürün ya da hizmetin belirlenen ihtiyaçları karşılama kabiliyeti

⁷ **Postür:** Tezgâh başında iş yaparken veya ayakta, oturarak vücuduna ve iskelet sistemine verdiği şekli anlatır.

e) Bunun için SWOT analizi ile araştırılması yapılmış mı? Bu analizin uygulama çalışması geniş bir şekilde (9B- SWOT uygulama örneği) dosyasında açıklanmıştır.

f) 3. Aşama:

Yapılan bütün bu ön değerlendirme sonucu elde edilen durum, imkân ve gerçekleştirilebilir çalışmalar için bir plânlama yapılır, Bunun için,

- a) Yapılacakların önem ve öncelikleri tespit edilir,
- b) Mali ve malzeme ekipman temin imkânları gözden geçirilir,
- c) Tehlike oluşabilecek ortamlar, Acil Durumlar tespit edilir,
- d) İSGYS içinde çalışacak ekip seçilir ve görevleri yazılı olarak verilir.
- e) Tespit edilen öncelikler dikkate alınarak zaman plânlaması yapılır,
- f) CPM veya benzeri program yapılır (9F-CPM-PERT-GANT uygulama örneği) dosyasında anlatılmıştır.
- g) Çalışanların kolay takibi için (GANT zaman aktivite) grafiği hazırlanır,
- h) Plânlamaya uygun çalışmalar ile prosedür ve talimatlar hazırlanır.
 - 1) Personel sağlık kontrol programlarının yapılması ve kaydı,
 - 2) Personelin İSG eğitimlerinin hazırlanması ve verilmesinin plâni,
 - 3) Tehlike potansiyeli olan yerlerin tespit kontrol prosedürü,
 - 4) Risk analiz yöntem ve prosedürü,
 - 5) Alınan önlemlerin kantitatif kontrol talimatları,
 - 6) Yapılan kontrollerinin raporlarının toplantılarda ilgililere bildirilmesi
 - 7) Acil Durum konuların belirlenmesi (yangın, sel, deprem ve fırtına),
 - 8) Acil Durum plân ve hazırlıklarının yapılması,
 - 9) Her acil durum için ekiplerin seçilmesi, eğitimlerinin verilmesi,
 - 10) Senaryolarının hazırlanıp tatbikat prosedürlerinin hazırlanması
 - 11) Yapılacak Acil Durum haberli, habersiz tatbikatlarının planlanması,
 - 12) Tatbikatta kontrol noktalarından alınan raporların değerlendirilmesi,

13)İSGYS raporlama sistem ve formatının oluşturulması,

- Üst kademeye verilecek periyodik raporlama formatı,
- Orta kademe yöneticilerini bilgilendirme rapor formatı
- Saha yöneticileri bilgilendirme ve uyarı rapor formatı,
- Çalışanların İSG performansı bilgilendirme rapor formatı
- Çalışanların İSG uygulamalarında başarı ödül prosedürü

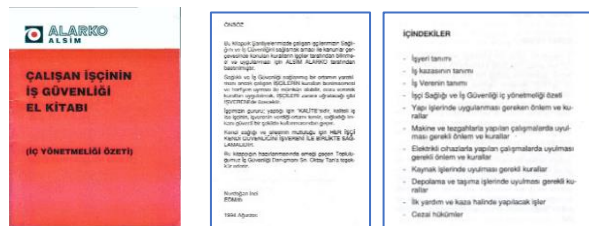
4. Aşama:

Kontrol ve değerlendirmeler için hazırlanan kantitatif (ölçülebilir) değerlerin kabul edilebilirlikleri için kriter (sınır) değerler belirlenmelidir. Örneğin,

- a) Seçilen Risk metodunda kabul edilebilir değer belirlenmeli,
- b) Risk analizi sonucu alınan önlemlerin etkinliğinin % kriteri,
- c) Çalışanların İSG performans kurallarına uyma veya uymama kriteri,
- d) Verilen eğitim sınavlarında aldığı not kabul edilebilir başarı kriteri,
- e) Çalışanların alması gereken İSG eğitimlerinin aldığı eğitim %si,
- f) Alınan eğitimlerin uygulamada başarılı davranış kriteri,

5. Aşama: Yönetim Sistemi için standartlar belirlenmeli ve resimlerle desteklenmiş **Cep Kitapçıkları** hazırlanmalı. Bu kitapların ana amacı, çalışanlara günlük işlerinde İSG konularında yol gösterici olması, işe yeni başlayan elamanlara şirketin İSG politika ve kurallarını öğretir olmasıdır. Örnek olarak,

Alarko firmasında 1994 Ağustos ayında yazıp dağıttığım “**Çalışan işçinin İş Güvenliği El Kitabı**” İş elbise yaka cebine girebilecek (11X16 cm) boyutunda kitapçık tüm işçilerimize dağıtılmıştır Aynı şekilde aynı tarihte “**Taahhüt işlerinde İşçi Sağlığı ve İş güvenliği Klavuzu**” şefler için de (19,5X27,5 cm) boyutunda masalarında bulundurmaları için kitap bastırılıp tüm şef ve üst kademeye dağılmıştır.

Çalışan İşçinin İş Güvenliği El Kitabı

Önsöz

Bu kitapçık şantiyelerimizde çalışan işçilerimizin Sağlığını ve İş Güvenliğini sağlamak amacı ile kanunlar çerçevesinde konulan kuralların işçiler tarafından bilinmesi e uygulanması için ALSİM ALARKO tarafından bastırılmıştır.

Sağlıklı ve İş Güvenliği sağlanmış bir ortamın yaratılması ancak çalışan İŞÇİLERİN kuralları benimsemesi ve hafiye uyması ile mümkün olabilir. Ceza vererek kuralları uygulatmak, İŞÇİLERİ zarara uğratacağı gibi İŞVERENİ de üzecektir.

İşçimizin gururu; yaptığı işin “KALİTE”sidir, kaliteli iş ise işçinin, işverenin verdiği ortamı temiz, sağladığı imkanı güvenli bir şekilde kullanmasından geçer.

Kendi sağlığı ve ailesinin mutluluğu için HER İŞÇİ KENDİ GÜVENLİĞİNİ İŞVEREN İLE BİRLİKTE SAĞLAMALIDIR:

Bu kitapçığın hazırlamasında emeği geçen Topluluğumuz İş Güvenliği Danışmanı Sn. Oktay Tan’a teşekkür ederiz.

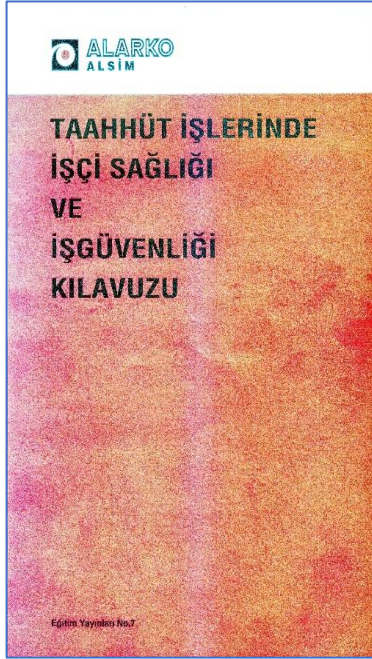
Nurdoğan İnci. 1994 Ağustos

EDM / th

İçindekiler

- İşyeri tanımı,
- İş kazasının tanımı,
- İşverenin tanımı,
- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği iç yönetmeliği özeti,
- Yapı işlerinde uygulaması gereken önlem ve kurallar,
- Makine ve tezgahlarda yapılan çalışmalarda uyulması gerekli önlem ve kurallar
- Elektrikli cihazlarla yapılan çalışmalarda uyulması gerekli önlem ve kurallar,
- Kaynak işlerinde uyulması gerekli kurallar,
- Depolama ve taşıma işlerinde uyulması gereken kurallar
- İlk Yardım ve kaza halinde yapılacak işler,
- Cezai hükümler.

İş Sağlığı ve Güvenliğinde GÜDEK

ÖNSÖZ

Bu kitap şantiyelerimiz için bir kılavuz niteliğinde hazırlanmıştır.

Şantiyelerde uygulanacak prosedür ve kurallar Alarko'nun mevcut İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ EL KİTABI'nda geniş bir şekilde örnekleri ile verilmiştir.

Çağımız ileri ülkeleri, sanayileşmeyi insan mutluluğunun ve toplumsal refahın bir aracı olduğunu kabul etmişlerdir. Ancak hızla gelişip devleşen sanayi, gelişmeye paralel riskleri de beraber getirmiştir. Bunun sonucu artan iş kazaları, maddi zararlar ve meslek hastalıkları İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği kurallarının uygulanmasını ve gerekli önlemlerin alınmasını zorunlu kılmıştır.

Uluslararası Çalışma Teşkilatı (İLO) ve Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO) nın İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği ortak komisyonunda, İşçi Sağlığının esas amaçları şöyle belirtilmiştir.

- 1- Bütün iş kollarında, işçinin fizik ruhsal ve sosyoekonomik bakımdan sağlığını en üst düzeye çıkarmak ve bunun devamını sağlamak.
- 2- Çalışma şartları ve kullanılan zararlı maddeler nedeniyle sağlığın bozulmasını önlemek.
- 3- Her işçiyi kendi fizik ve ruhsal yapısına uygun işte çalıştırmak.

En son SSK verilerine göre ülkemizde çalışma saati içerisinde bir dakikada bir iş kazası meydana gelmektedir. İnşaat işi bakımından bakıldığında ise kazalar arasında Avrupa ülkeleri arasında ilk sıralarda olan ülkemizde yine SSK verilerine göre yılda 593 960 kaza olmuş ve bu kazalar sonucu 496 işçi ömrü boyu sakat, 450 işçi ise hayatını kaybetmiştir.

Bütün bu kazaların insanı acıdan ötürmeğinin yanında birde firmalara yüklediği iş gücü kaybı, ödünce (50.000. Dolar/kişiyar) tazminatlar gibi mali kayıplarda vardır.

Diğer taraftan

Çağdaş toplumların tüm üretim ve hizmet çalışmalarında, TOPLAM KALİTE GÜVENÇİ SİSTEMİ'ni bir yaşam felsefesi haline getirmeye çalıştıkları bir ortamda Alarko olarak bizlerinde aynı düşünce doğrultusunda olman tabiidir.

Toplam Kalite Güvence Sisteminin ilk basamağında bir ISO 9000 serisi standartlarının tatbiki, ikinci basamağı ise İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ'nin sağlanmasıdır.

Bu nedenle Şantiyelerimizin bu konudaki üzerinde daha fazla ve hassasiyetle durması gerekmektedir.

Bu kitabın hazırlanmasında emeği geçen Topluluğumuz İş Güvenliği Danışmanı Sn. Oklay Tan'a teşekkür ederiz.

Nurdoğan İnci

EDM / th

1994 Ağustos

İÇİNDEKİLER

- İşçeri tanımı
- İş kazasının tanımı
- İş Verimin tanımı
- İşçerin vaktinin tanımı
- Takt işverenin tanımı
- İşveren veya işveren vekili sorumluluğunun tanımı
- İş kazalarında yapılacak işler ve rapor verme prosedürü
- İşçerin İş Güvenliğinin sağlanması için yapılması gerekli hususlara ilişkin prosedür
- Yasal dayanaklara ilişkin dip notlar
- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği El Kitabı Fihristi

Taahhüt İşlerinde İş Sağlığı ve İş Güvenliği Kılavuzu

Önsöz

Bu kitap şantiyelerimiz için bir kılavuz niteliğinde hazırlanmıştır.

Şantiyelerde uygulanacak prosedür ve kurallar, Alarko'nun mevcut İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ EL KİTABI'nda geniş bir şekilde örnekleri ile verilmiştir.

Çağımız ileri ülkeleri, sanayileşmeyi insan mutluluğunun ve toplumsal refahın bir aracı olarak kabul etmişlerdir. Ancak hızlı gelişip devleşen sanayi, gelişmeye paralel riskleri de beraber getirmiştir. Bunun sonucu artan iş kazaları, maddi zararlar ve meslek hastalıkları İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği kurallarının uygulanmasını ve gerekli önlemlerin alınmasını zorunlu kılmıştır.

Uluslararası Çalışma Teşkilatı (İLO) ve Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO) nın İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği ortak komisyonunda, İşçi Sağlığının esas amaçları şöyle belirtilmiştir.

1. Bütün iş kollarında, işçinin fizik ruhsal ve sosyoekonomik bakımdan sağlığını en üst düzeye çıkarmak ve bunun devamını sağlamak.
2. Çalışma şartları ve kullanılan zararlı maddeler nedeniyle sağlığın bozulmasını önlemek.
3. Her işçiyi kendi fizik ve ruhsal yapısına uygun işte çalıştırmak.

En son SSK verilerine göre ülkemizde çalışma saatleri içerisinde her dakika bir iş kazası meydana gelmektedir. İnşaat iş kolunda meydana gelen iş kazalarında Avrupa ülkeleri arasında ilk sıralarda olan ülkemizde yine SSK verilerine göre yılda 593.960 kaza olmuş ve bu kazalar sonucu 495 işçi ömür boyu sakat, 450 işçi ise hayatını kaybetmiştir.

Bütün bu kazaların insani açıdan üzücülüğü yanında birde firmalara yüklediği iş gücü kaybı, ödenen (50.000 Dolar/kişiyeye varan) tazminatlar gibi mali kayıplarda vardır.

Diğer taraftan,

Çağdaş toplumların tüm üretim ve hizmet çalışmalarında, TOPLAM KALİTE GÜVENCE SİSTEMİ'ni bir yaşam felsefesi haline getirmeye çalıştıkları bir ortamda Alarko olarak bizlerinde aynı düşünce doğrultusunda olması tabiidir.

Toplam Kalite Güvence Sisteminin iki bacağından biri İSO 9000 serisi standartların tatbiki, ikinci bacağı ise İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ' nin sağlanmasıdır.

Bu nedenle Şantiyelerimizin bu konunun üzerinde daha fazla hassasiyetle durması gerekmektedir.

Bu kitabın hazırlanmasında emeği geçen Topluluğumuz İş Güvenliği Danışmanı Sn. Oktay Tan'a Teşekkür ederiz.

Nurdoğan İnci 1994 Ağustos
EDM/th

İçindekiler

- İşyeri tanımı,
- İş Kazasının tanımı,
- İş Verenin tanımı,
- İşveren vekilinin tanımı,
- Tali İşverenin tanımı,
- İşveren veya işveren vekili sorumluluğun tanımı,
- İş kazalarında yapılacak işler ve rapor verme prosedürü,
- İşyerinde İş Güvenliğinin sağlanması için yapılması gerekli hususlara ilişkin prosedür,
- Yasal dayanaklara ilişkin dip notlar,
- İşçi sağlığı ve Güvenliği El Kitabı Fihristi

Kitapçıklarda bulunması gereken önemli konular

Elemanlara verilecek eğitimlerde, dağıtılan bu kitapçıkların iş güvenli açısından uyarı ve bilgiler bulunduğu, bunların öğrenilmesi gerektiği ve çalışanların güvenliği açısından önemli olduğu anlatılmalıdır. Kitap içeriklerinde çalışmalarda belirtilen yöntemlerin nasıl uygulanacağı hakkında bilgiler bulunduğu anlatılmalıdır.

“Çalışan işçinin İş Güvenliği El Kitabı” Çalışan her elaman için hazırlanacak bu kitapçıkların dışında İSYS nin tüm işlem akışlarını anlatan, ayrıca çalışanlar için tehlikeler ve alınacak önlemleri gösteren resimlerle desteklenmiş olmalıdır. Yukarıda ördeği verilen cep kitapçığının da örnek resimler konulmuştu, benzer bilgilerin bulunduğu (11 Örnek videolar) bölümünde bulunan (G Ders konu videoları) dosyasında ilgili resim veya videolar bulabilirsiniz.

Yaka cebine sığacak şekilde hazırlanan bu kitapçıklar, çalışanlara dağıtılmalıdır. Arada bir çalışanlarla sohbette bu kitapçık yanında mı veya içindeki bilgilerden sorulmalıdır.

Orta kademe ve kısım amirleri için de İSG konularında mevzuattan kaynaklanan görev, sorumluluk ve yetkilerini belirten **“İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetici kılavuzu”** masasında bulunacak A4 boyutunda 15- 20 sayfalık kitapçığının basılıp dağıtılmasında büyük yarar vardır.

İSGYS (İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi) içinde yapılacaklar ve raporlamalar hakkında üst kademeyi bilgilendirme ve önerilerini alıp mutabık kalındıktan sonra kitap formatında ilgililere B/S ortamında gönderilmelidir.

İSGYS Kitabı hazırlanabilmesi için,

- El kitabı için saha çalışanların bilmesi gereken bilgiler toplanmalı,
- Hatırdakalması için Tehlike ve kaza durumlarını gösteren resimler konulmalı
- El kitabı formatını belirlenmeli,
- İSGYS el Kitabı içinde bulunması gerekenler,
 - İSGYS kuruluş ve genel kuralların açıklanması,
 - İş yeri için verilmesi gereken eğitimlerin programı belirtilmesi,
 - Eğitimlerin nasıl yapılacağıının belirtilmesi,
 - Eğitim sonuçlarının sınav yöntemi ile nasıl değerlendirileceği,

- İş başı eğitimleri yapılmasından sorumlu olanların belirtilmesi,
- Kaza olması durumunda ilk yardım önlemleri ve yapılacaklar,
- Firmaya uygun seçilen Risk analiz yöntemi ve açıklanması,
- Alınacak önlemlerin alınmasından sorumlu ekibin bildirilmesi,
- Önlemlerin korunmasında bölüm amirlerinin sorumlulukları belirtilmesi,
- İSG bölümü tarafından yapılacak denetimlerin açıkça belirtilmesi,
- Yapılan denetim raporlarının çıkarılıp ilgili bölümlere gönderilmesi,
- Çalışanların İSG başarı kriterlerinin açık bir şekilde belirtilmesi,
- Taltif ve ödül kriterlerinin duyuru uygulama şeklinin belirtilmesi,
- Acil durum konularının belirlenmesi,
- Acil durum Yönetim için görevlendirme kriterlerinin belirtilmesi,
- Acil Durum tatbikatları nasıl yapılacağı ve sorumlulukların açıklanması,
- Kriz masası nerede kimin başkanlığında kurulacağının belirtilmesi,
- Kriz masası sorumlularının sorumluluk ve yetkilerinin belirtilmesi,
- Acil durumlarda kullanılacak ekipman ve talimatların kolay bulunur olması,
- Bu işlemler üst kademece onaylandıktan sonra ilgililere duyurulması.
- İlgili kişilere gerekirse konular hakkında eğitimler verilmeli.

6. Aşama:

İş Sağlığı ve Güvenliği birimi departmanında çalışanlardan birinin mücbir sebep nedeniyle görevinin başında olamama durumunda, yerine bakacak yedek elemanın önceden belirlenmeli bakacağı yeni görevi hakkında ön eğitim verilmiş olmalı, her kritik iş için bu yedek eleman ayarlanması gerekir.

İSG Sorunların çözümü için çalışmalar,

- Öncelikle İSG konularında tüm çalışanları bilgilendirme, eğitim ve uygulamalarla çalışanları bilinçlendirme,

- Çalışanlara örnek olabilecek disiplinli idarecilerden bir ikisi seçilerek, çalışma guruplarının başında çalıştırdıkları insanlara davranış ve sözleri ile örnek olması sağlamalıdır. Böylece çalışanların İSG kurallarına uymaları sağlanmış olacaktır.
- Çalışanlara sorumlulukları açık bir şekilde öğretilmeli ve sonuçlar duyurulmalı,
- Uygulama ve önlemlerin, denetimlerin sonucu periyodik olarak raporlanmalı,
- Kurallara uymayan olursa **kesin, kararlı ve adil** bir şekilde uyarılmalı, ceza uygulaması son çare olmalı, ödüllendirmeler açık bir şekilde duyurulmalıdır. Bu uygulamaların da herkes tarafından bilinmesi sağlanmalıdır.

Bütün bu plânlama çalışmaları uygulanırken genel çalışma ortamlarında uygulamaya konulmuş yöntemler, küçük değişiklikler ve İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi (İSGYS) için uygulanabilir hale getirilenler aşağıda dosya kotları ile belirtilmiştir. (Konu kotları ile)

1. **İSG yönetim sistemi kurma**, ile zaman tasarrufu, (5D) Budosya
2. **5S yöntemi** ile çalışma ortamında düzenini sağlama, (5E)
3. **Yalın İSG Yönetim Sistemi**, en az işlem ve evrak ile sistemin yürütülmesi (5F)
4. **Elmeri sistemi** ile ölçülebilir denetim ve kontrolleri değerlerini bulma, (6A)
5. **Pareto- Swot yöntemi** ile sonuç sıralama ve imkanları araştırma, (6B)
6. **Beyin Fırtınası Balık kılıcı Radar grafiği**, uygulamalarının açıklamaları (6C)
7. **Mintzberg strateji** ile İSGYS en uygun uygulama strsteji yöntemlerini belirleme, (6D)
8. **Ağırlıklı Performans ölçüm sistemi**, Raporda ölçülebilir sonuçları belirtme (6E)
9. **Ağırlıklı Elmeri Uygulama Sistemi**, ile ağırlıklı olarak tehlike boyutlarını belirleme, (9F)
10. **Beyin Fırtınası Uygulama Yöntemi**, Olayları ortak fikirlerle çözümlenmesi (9G)

Yukarıda belirtilen ve İSG uygulamaları ile kurulacak İSGYS en uygun ve kolay uygulanabilir hale getirilebilir.

Sorunları çözmede ve kuralların (Prosedür, talimat, kontrol listeler ve yöntemler) uygulanmasında, Beyin fırtınası, Elmeri, Pareto, Swot, CPM ve APÖK gibi örneklerle çözümlenebilecektir.

İş Güvenliği Uzmanları (İGU) olarak,

İSGYS (İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi) kurmalarında, yukarıda belirtilen bu yöntemlerin kullanması,

İSGYS uygulanmasında çalışanların bilinçlendirilmesi, ortamın güvenli hale getirilmesi ve denetim ve kontrollerin ölçülebilir değerlerle yapılp sonuç rapor değerlendirilmelerinde her rapordaki değerlerin mukayese edilebilmesi için standart tablolarla yüzde değerlerin verilmesi şeklinde yazılmasının sağlanabilmesi için aşağıda dosya kot numaraları ile verilen dosyalardan faydalanılabilir.

- **Davranış Odaklı Güvenlik Yönetimi (DOGY)** ile çalışanlarla empati kurmayı, (5C)
- **Andragojik eğitim** sistemi ile, yetişkinlere eğitim verme yöntemlerini uygulamayı, (7A)
- **Zekâ, Zihin, Bilinç ve Refleks** hakkında açıklamalarla, ile Bilinç kazandırmayı, (2B)
- **Zihin haritası yöntemi** ile, Tehlike, Ramak kala ve Kaza kök nedenlerini bulmayı, (2C)
- **Çalışanlara bilinç kazandırılması** ile, tehlikeleri hemen görebilmeyi, (7A)
- **Tehlikeler karşında** kendilerini koruma refleksini geliştirmeyi, (2C)

Dosyalarında bulabilirsiniz.

*ÖLÇEMEZZSEN KONTROL EDEMEZZSİN,
KONTROL EDEMEZZSEN YÖNETEMEZZSİN*

w. Edwards Deming

14.10.1900- 20.12.1993 ABD İstatikçi, Soğuk Savaşta Japonyada iken E. Deming Kalite yönetimi kitabında Sanayi Eğitim için yeni ekonomi kalite anlayışı ile Kalite yönetimi sistemini savunmuş ve kalite anlayışının temellerini belirtmiştir.

İSGYS kurma çalışmaları

İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemini kurmak için Proje Yönetim Sistemi üzerinde çalışmak gerekir. (9D- CPM- PERT- GANT Uygulamaları) dosyasındaki acil durum için yapılan uygulama örneğinden faydalanılabilir.

İş Güvenliği Uzmanının hesaplaması ve çözmesi gereken konular,

Bu çalışmalarda İGU önünde eleman, ekipman ve mali bazı kısıtlılıklar olacaktır. Bu kısıtlılıkları çözecek bazı yöntemler yukarıda dosya kotları ile verilmiştir.

İGU kısıtlılıkları,

İş Güvenliği Uzmanının sorunları çözmede karşılaşılabileceği ana sorunlar,

- 1) Kısıtlı zaman,
- 2) Kısıtlı harcama,
- 3) Kısıtlı insan gücü.
- 4) Kısıtlı Araç ve gereç,
- 5) Kısıtlı teknik imkânlar,
- 6) Çalışanların İSG konularına inanmışlıkta kısıtlılık,
- 7) Üst kademenin İSG konularını benimseme ve katılımında kısıtlılık.

Bütün bu kısıtlılıkların çözümü için kaynaklar verilmeye çalışılmıştır. Bu imkânların kısıtlılığını belirtilen sistemlerle ikna etme ve minimize etmek için İGU öncelikle hedeflerinin adımlarını belirleyip aşağıda belirtilen yöntemlerle sistemi irdelemek, ölçmek, analiz etmek, ortamın imkânlarına göre yöntemleri belirledikten sonra çalışma programını yapması gerekir.

Bir işletmede yapılacaklar,

Sistemde eksiklikler görüldüğünde bu eksikliğin nedeni öncelikle yönetimde aranmalı,

Meydana gelen olayların nedeni kök nedenlerinde aranmalı,

Acil durumlar önceden yapılacak eğitim, önlem programı ve tatbikatlarla hazırlanmalı,

Kazalar önlem eksiklikleri ve iletişim aksamaları sonucu meydana geldiği bilinmeli ve ölçülebilir değerlerle kontroller yapılmalı mukayeseli raporlar yazılmalı,

Yaralanma, kayıp boyutu minimize etmek için önceden AD plânlamalar yapılmalı,

Kontrol eksikliği ilk domino taşının devrilmesi gibidir, arkadan büyüyerek olaylar gelir ve yönetimin dördüncü işlevini ifade eder. Bu da (plânlama, organize etme, yönlendirme, kontrol etme ve koordine etme, iş analizi, kişisel iletişim, seçim ve eğitim, her iş faaliyetinde

belirlenen yöntemlerle standartlarla performansın ölçülmesi ve mevcut programların iyileştirilmesi yoluyla performansın düzeltilmesi) demektir.

Bu durumların gerçekleştirilmesi, aşağıda belirtilen bölümlerde açık bir şekilde anlatılmaya çalışılmıştır.

“6D Minsberg Strateşi”, ile İSG departmanı kurulmasında stratejilerin uygulama sistemini,

“6E Performans Ölçüm Sistemi”, her çalışmalarda başarının bilimsel ölçüm sistemini,

“6F Domino teorisinin Analizi”, bu etkinin nasıl büyüdüğünü bilimsel açıklaması,

“6G Kazanın İşverene Maliyet Hesabı”, bu İşverenin olası kazanın mali ve cezai boyutunu belirleyip kaza maliyetine nazaran alınacak önlemlerin küçük maliyetli ile mukayese ederek önlem için istenen mali miktarı karşılayacaktır. Zira işveren kazanın tamamı sigorta tarafından karşılanmayacağını da hesaplayıp işletmenin karını düşürme riskine girmeyecektir.

Özet olarak İSGYS

İş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi (İSGYS)

Özet olarak belirtirsek, bir işyerinde İSG sistemini verimli bir şekilde yönetebilmek için öncelikle ortam tehlikelerini belirlemek ve kök nedenlerini bularak işe başlamak gerekir. Bunun için,

- 1) Sistemin irdelenmesi için tehlikelerin kök nedenin bulunması **“Balık Kılçığı metodu ile”**
- 2) Tespit edilen tehlikelerin olası kaza sonuçlarının tespit edilmesi **“Risk hesaplaması”**
- 3) Olası kazaların ölçülebilir ağırlık değerlerine göre sıralanması **“Pareto yöntemi”**
- 4) Olası kazalar için alınacak önlemlerin tespiti ve maliyetinin belirlenmesi **“Maliyet hesabı”**
- 5) Çıkan liste ve maliyetleri için şirket imkânlarının araştırılması **“Swot analizi”**
- 6) Swot analizi sonuçlarına göre çözüm imkânlarının araştırılması **“Çevre ile ilişkiler”**
- 7) İSGYS yapılan projelendirme de oluşan aksaklıklar için yenide **“CPM, PERT ve GANT”** çalışmasını revize etmek.

Bütün bu etapları bitirdikten yeniden oluşabilecek yeni kazalar yeniden tehlikelerin araştırılmasına geçilmeli takibi için etaplar dosya kotları belirtilmiştir.

- **Mekanik Olaylar ve Tehlikeleri**, makine koruyucularının eksikliği, ortam tehlikeleri ve tehlikeli davranış nedeniyle oluşabilecek tehlikeler sonucu insana verilen tehlikeler. Bunların araştırılması (3A)
- **Fiziksel riskler**. Çarpma, çarpılma, titreşim, gürültü, güçlü ışık gibi makinelerin, aletlerin ve diğer ekipmanları insan vücuduna zarar vermeleri. (3B-3N)

- **Kimyasal tehlikeler.** İnsan vücuduna toksik, kanserojen ve diğer tahriş edici etkenlerle zarar verme parlama patlama aşındırma gibi ortama zarar vermeleri, (3F)
- **Çevre tehlikeleri.** Sağlıklı yaşamamız için gerekli çevremizdeki Flora⁸ ve Fauna⁹ belli bir bölgeye ait bitki toplulukları olan hayvan topluluklarımız ile bitki türlerimizi *korunmaması için bilimsel yaklaşılmaması ve başka bir deyişle, flora ve fauna insan dışında var olan canlı biyolojik zenginliklerin tahrip ve yok edilmesi, kontrolsüz sera gazlar yinelenebilir enerjilerin yeterli olmaması.* (4A-.....4E)
- **Biyolojik tehlikeler.** İnsanlara, hayvanlara ve diğer canlı organizmalara olumsuz etkiler yaratan bakteriler¹⁰, virüsler¹¹ ve mikroplar¹² gibi, (2B- 2C)
- **Psikofizyolojik tehlike.** Stresin devamlı olması sonucunda kişinin ruhsal ya da fiziksel durumuna sağlıksız bir etkisi olan etkenlerdir. (5B- 5C)

Tehlikelerin tespit edilmesi ve kazaya dönüşmesinin önlenmesi için öncelikle tehlikelerin kök nedenlerinin bulunması bulunan bu kök nedeni ortadan kaldırmak için çalışmalar yapılmalıdır.

Ortamda bulunan tehlikelerin araştırılması

Tehlikeler tanımlanırken çalışma ortamı, sosyal yaşam ortamları, çalışanların bilgi ve becerileri, üretim prosesi, kullanılan ham maddeler gibi bilgiler toplanır.

Bu bilgi ve verilerin araştırılacak ortam ve işlemleri

- İşyerinin bina ve eklentilerinde tehlikeler ve ortam maruziyet ölçüm raporları,
- İşyerinde yürütülen faaliyetler ile iş ve işlemler,
- Üretim süreç ve teknikleri ve kullanılan iş ekipmanları,
- Kullanılan maddeler, Malzeme Güvenlik bilgi formları, atıklar ve işlemler,
- Organizasyon ve hiyerarşik yapı, görev yetki ve sorumlulukların belirginliği,
- Çalışanların eğitim, tecrübe, kazandıkları bilinç ve düşünceleri
- İşlem, prosedür talimatları ve mevzuat gereği alınacak çalışma izin belgeleri
- Çalışanların sağlık kayıtları, eğitim, yaş, cinsiyet ile engelli, gebe, özel politika

⁸ **Flora:** Belirli bir alanda bulunan bitki türlerinin tümü, bitki topluluğu.

⁹ **Fauna:** Belli bir coğrafi alanda bulunan hayvan türlerinin tümü.

¹⁰ **Bakteri:** enerji üretebilen, hareket eden ve kendi kendine çoğalabilen canlı organizmalardır. Bakteriler kendileri ya da ürettikleri toksinler enfeksiyona neden olur. Zatürre, tüberküloz, tetanos ve gıda zehirlenmesi gibi

¹¹ **Virüs:** Bakterilere göre çok daha küçük, bir hücreyi enfekte eder daha sonra başka hücreyi enfekte ederek vücuda yayılır grip, kızamık, çocuk felci, AIDS

¹² **Mikrop,** mikroskopla görülebilen, virüs, bakteri, parazit gibi yapıların genel ismidir. Enfeksiyon hastalıklarının genel ismi olarak tabir edilebilir

- Önceden yapılmış risk değerlendirme çalışmaları ve Acil durum planları

Tehlikelerin araştırılmasında kullanılabilecek yöntemler

- Ön tehlike analizi,
- Süreç sistem kontrol listeleri,

İşverenin sorumluluğu

- İş sağlığı ve Güvenliği yönünden risk değerlendirilmesi yapar veya yaptırır,
- Çalışana görev verirken, sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu göz önüne alır,
- Yeterli bilgi ve talimat verilenler dışındaki çalışanların hayati ve özel tehlike bulunan yerlere girmemesi için gerekli tedbirleri alır.
- İşyeri dışındaki uzman kişi ve kuruluşlardan hizmet alması, işverenin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz.
- Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği alanındaki yükümlülükleri, işverenin sorumluluklarını etkilemez.
- İşveren, İSG tedbirlerinin maliyetini çalışanlara yansıtamaz.

İşverenin görevleri

Bilgi edinme, görevlendirme, tehlikeleri saptama/belirleme, Dokümantasyon, riskleri saptama, önlemleri alma alınan önlemleri kontrol ve etkinliğinin devamını kontrol etme olarak belirtilmeli ve çok iyi anlatılmalı, yazılı olarak çalışana imzalatılarak verilmeli ve aynı zamanda duyurulmalıdır.

İşveren vekilinin sorumluluğu

Sigortalıları çalıştıran gerçek veya tüzel kişiler "İşveren" dir. İşveren nam ve hesabına işin yönetimi görevini yapan ve işveren adına hareket eden ve hizmetin bütününe yönetim görevini yapan işin, işyerinin ve işletmenin yönetiminde görev alan kimselere İşveren vekili denir. İşin ve işyerinin yönetiminde görev alan işveren vekilleri, Kanununun uygulanması bakımından işveren sayılır ve işveren İSG sorumlulukları bakımından aynı maddelerden sorumludur.

İGU

İş güvenliği uzmanlığı, C- az tehlikeli- B- az tehlikeli ve tehlikeli- A bütün tehlikeli iş yerlerinde sorumluluk alabilecek ve İşverence iş güvenliği uzmanı (İGU) olarak görevlendirilecek kişilerdir.

İGU görevleri

Rehberlik, işverene öneride bulunmak, alınacak tedbirleri yazılı olarak bildirmek, kaza nedenlerini araştırmak, risk analizleri yapmak yaptırmak, acil durum, çalışma izni ve diğer önlemler için talimat ve prosedür hazırlamak, eğitim bilgilendirme ve kayıt, denetimleri yapmak.

İşyerinde hayati tehlikelerde, işi durdurmak için işverene başvurmak, bütün bölümlerinde iş sağlığı ve güvenliği konusunda inceleme ve araştırma yapmak, gerekli bilgi ve belgelere ulaşmak ve çalışanlarla görüşmek.

Kurum ve kuruluşlarla iş birliği, işyerinin İSG için yardım ve önlemler için düzenlemelerine uygun olarak ilgili dış resmi ve özel firmalarla iş birliği için görüşmeler yapmak.

İGU yükümlülükleri

İşin normal akışını mümkün olduğu kadar aksatmamak ve verimli bir çalışma ortamının sağlanmasına katkıda bulunmak,

İGU yetkileri

İşyerinde hayati tehlikelerde işi durdurmak için işverene başvurmak, bütün bölümlerinde iş sağlığı ve güvenliği konusunda inceleme ve araştırma yapmak, gerekli bilgi ve belgelere ulaşmak ve çalışanlarla görüşmek. Kurum ve kuruluşlarla işyerinin iç düzenlemelerine uygun olarak iş birliği yapmak. Alınması gereken önlemlerin alınması için ayrı bir grubun kurulmasını sağlamak ve yaptığı güvenlik önleminin uygunluğunu sağlamak

Tehlike- Risk- Ramak kala- Kaza- Acil durum

Bir çalışma ortamında gerekli önlemler alınmaması sonucu, öncelikle tehlikeler meydana gelir. Bu tehlikelerin kazaya dönüşme riskleri vardır. Bazen kaza öncesi ramak kala olaylar olur, bu ramak kala olayın hemen önlemi alınmazsa tehlike kazaya dönüşür. Burada bunları tespit etmek ve önlemlerini aldirmek, alınan önlemin uygunluğunu kontrol ve kabul etmek, alınan önlemin etkinliğini periyodik olarak kontrol etmek, raporlarını yazıp İSG toplantılarında durumlarını tartışmak, kararlarını aldirmek, takip etmek, görülemeyen veya atlanan yetersiz alınan önlemler sonucu yine de kaza meydana gelmesi durumunda, bu kez de kaza sonrası yapılması gereken çalışmaların tespiti bulunması gereken acil önlem araçlarının bulundurulması için Acil Durum toplantısı yapıp alınması gereken ekipmanların hazır edilmesi için toplantı yapılmasını istemek İş Güvenliği Uzmanının (İGU) görevidir.

Tehlike:

İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek, çalışanı veya işyerini etkileyebilecek zarar veya hasar verme potansiyeli olan durumdur,

Risk

Ortamda oluşan tehlikeden kaynaklanacak kaza olasılığında meydana gelebilecek kazanın şiddeti ile kazanın oluşma tahmini zamanının belirlenmesi için muhtelif metotlardan biriyle hesaplama yöntemidir.

Ramak kala olay

İşyerinde meydana gelen; çalışana, işyeri ya da iş ekipmanını zarara uğratma potansiyeli olduğu halde zarara uğratmadan meydana gelen olaydır. Ramak kala olayları bedava uyarı olaylarıdır. Daha kazaya dönüşmemesi için derhal kök nedene inilerek neden bulunmalı ve gerekli önlemler alınmalıdır.

Kaza

ILO'ya göre, iş kazası tanımı, “ekonomik bir faaliyette bulunurken, isteyken veya işverenin işini yürütürken” meydana gelen olayda “fiziksel veya ruhsal zarar” bir yaralanma, hastalık veya ölümle sonuçlanan veya ortamda hasar meydana gelmesi durumudur.

Acil Durum

Olası kazalar için alınan önlemlerin yetersizliği sonucu meydana gelebilecek kaza/kazalar sonrası hasarın büyümeden kısa zamanda normal çalışma durumuna geçebilmek için yapılan Acil durum, hemen müdahale ya da reaksiyon gerektiren durumları belirlemek için yapılması gereken işlemler ya da durum.

Diğer uygulanan yönetim teknikleri

1. **Histogram**; Grafik çizimleri (**9E Radar grafiği**) dosyasında anlatılmıştır,
2. **Balık kılıcı diyagramı**; Örnekleri ile (**9C balık kılıcı uygulaması**) dosyasında anlatılmıştır,
3. **Kontrol Çizelgesi**; (**6A Elmeri sistemi**) dosyasında gösterilmiştir,
4. **Akış Şeması**; Çizelgelerle sistemin akışını diyagram (**9D CPM- Pert- Gant**) ile gösterilmiştir,
5. **Pareto Grafiği**; (**9A Pareto uygulama örneği**) dosyasında anlatılmıştır,
6. **Dağılım Diyagramı**; XY grafiği üzerinde sistemlerin korelasyonu grafiğidir,
7. **Kontrol Diyagramı**; Süreçteki değişimi belirli

İlgili Yönetim Sistemleri

- ISO 14001: 1992 Çevre Yönetim Sistemi
- ISO 10002: 2004 Müşteri Memnuniyeti Yönetim Sistemi
- ISO 22000: 2005 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi
- ISO 27001: 2005 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi
- ISO 9001: 2015 Kalite Yönetim Sistemi

Burada Yönetim Sistemlerinin hangi konularda bilgi ve kurallara değindiğini göstermek için kısa özetleri verilmiştir. Konu Yönetim sistemine bakılıp incelendikten sonra uygulamaları hakkında bilgi edilebilir.

ISO 14001 1992 Çevre Yönetim Sistemi

ISO 14001'in kuruluşlardan Çevre politikasında taahhüt edilen yasalara uyum ve sürekli gelişimi için, çevresel faaliyetlerinde "Planla – Uygula -Kontrol Et – Önlem al" modeline dayandırır.

Kuruluşun çevre ile etkileşime giren noktalarını belirlemek ve bu noktaları kontrol altında tutabilmek için gerekli prosedür ve ölçümleri oluşturmaktır.

ISO 10002 2004 Müşteri Memnuniyeti Yönetim Sistemi

ISO 10002 Müşterilerden gelen geri bildirimler doğrultusunda nasıl bir yol izleneceği belirlenmeli,

Müşteri şikâyetleri konusunda çalışanların bilinç ve dikkatlerine sunar,

Müşterinin önemsendiğini anlatılır ve gösterilir,

Müşteri memnuniyeti sağlanır,

Şikâyetlerin tekrarını engelleyerek çözüm olanakları sağlanır.

Kuruluşun itibarını artıracak yöntemler uygulanırken müşterileri elde tutma maliyetleri azalma çalışmaları yapılır.

ISO 22000 2005 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi

HACCP planı kapsamında alınan önlemler çerçevesinde alınan önlemleri, Organizasyon Güvenlik Politikaları ile kontrol edilir,

Program tarafından kontrol edilen gıda güvenliği tehlikeleri, Kontrol önlemleri, Düzeltmeler ve düzeltici faaliyetler ve

İzleme kayıtlarında, yetkilendirme ve sorumlulukları dağıtarak,

Kuruluşlar olarak:

- Çiftçiler,
- Hasatçılar,
- Yem üreticileri,
- Gıda bileşeni üreticileri,
- Gıda satıcıları,
- Gıda servisleri,

- Hazır yemek firmaları,
- Temizlik ve sanitasyon hizmeti veren kuruluşlar,

Taşıyıcılar, depolama ve dağıtım kuruluşları gibi tüm besin zincirinde bulunan noktalarda tehlikelerin araştırılması, risklerinin hesaplanması, önlemlerin alınması ve alınan önlemlerin devamlı kontrollerinin yapılması gerekir.

Dolaylı kuruluşlar olarak ta:

- Ekipman sağlayan kuruluşlar,
- Temizlik ve sanitasyon ajanları,
- Ambalaj malzemeleri,
- Operasyonel çalışmalarda özel ürün araştırmaları ve
- Uygulama yöntemleri

ayrı ayrı tetkik kontrol ve kayıtlar tutulmalıdır.

ISO 27001: 2005 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi

Uluslararası Standartlar Örgütü (ISO) tarafından düzenlenen ve yayınlanan bir yönetim sistemi standardıdır. Bu standart,

Bilgi varlıklarının farkına varılmasını ve sahip olunan bilgi varlıklarını koruyabilme için, Kuracağı sistem ile koruma metotları belirlenir,

Felaket halinde, işe devam etme yeterliliğine sahip olunur.

Başta tedarikçileri olmak üzere, bilgileri korunacağı gibi tarafların güveni kazanılır.

Bilgiler bir sistem sayesinde korunur, tesadüfe bırakılmaz,

Müşterileri rakiplerine göre daha iyi değerlendirir,

Çalışanların motivasyonunu artırılır, Yasal takipler önlenir,

Yüksek prestij sağlanır.

ISO 9001: 2015 Kalite Yönetim Sistemi

Rekabet ortamında, Sanayi ve Teknolojide ayakta kalabilmek için müşteri ihtiyaç ve beklentileri karşılanmalıdır.

Bu da satın alma,

Tasarım,

Üretim,

Kalite,

Pazarlama ve satış sonrası hizmetlerde

Sürekli gelişmeyi hedefleyen Kalite Yönetim Sisteminin uygulanmasıyla mümkün olabilmektedir.